Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
ELEANOR SHARPSTON
esitatud 19. jaanuaril 2016 [1]

Kohtuasi C-361/14 P

Euroopa Komisjon
versus

Peter McBride ja teised

Apellatsioonkaebus — ELTL artikli 266 tõlgendamine — Nõukogu otsuse 97/413/EÜ artikli 4 lõige 2 — Kalavarude säilitamise meetmed ning kalandussektori ümberkorraldamine — Taotlused ohutuse tonnaaži suurendamiseks — Komisjoni otsuse 2003/245/EÜ, millega jäeti rahuldamata taotlused suurendada ohutuse tonnaaži, tühistamine Üldkohtu poolt — Uute otsuste tegemise pädevus ja õiguslik alus — Uute otsuste, millega jäeti rahuldamata taotlused suurendada ohutuse tonnaaži, tühistamine Üldkohtu poolt

1. Euroopa Komisjon on vaidlustanud apellatsioonimenetluses Üldkohtu otsuse [2], millega tühistati 13. juulil 2010 tehtud 11 otsust (edaspidi „2010. aasta otsused"), millega komisjon oli jätnud (jälle) rahuldamata Iirimaa poolt 14. detsembril 2001. aastal üksikute laevaomanike nimel esitatud taotlused (edaspidi „algne taotlus"), milles sooviti suurendada laevaomanike kalalaevade püügimahte seoses ohutuse alaste parendustega (edaspidi „ohutuse tonnaaži suurendamine"). Taotlused olid esitatud vastavalt nõukogu otsuse 97/413/EÜ [3] artikli 4 lõikele 2.

2. Käesolev asi on pika ja keerulise saaga jätk. [4] Komisjon tegi Iirimaa algse taotluse alusel 4. aprillil 2003 otsuse 2003/245/EÜ [5] (edaspidi „algne otsus"). Laevaomanikud, kelle taotlused ohutuse tonnaaži suurendamiseks olid rahuldamata jäetud, esitasid Üldkohtusse tühistamishagi, vaidlustades selle otsuse kohtuasjas Boyle jt. [6] Üldkohus tühistas algse otsuse teatavate laevade osas, ent jättis neli kaebust vastuvõetamatuse tõttu rahuldamata. Kolm neist laevaomanikest vaidlustasid edukalt selle otsuse – kohtuasjas Flaherty jt [7] tühistas Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse vastuvõetavuse osas ning laiendas algse otsuse tühistamise selle apellatsioonimenetlusega hõlmatud laevadele.

1 — Algkeel: inglise.

2 — Kohtuotsus McBride jt *vs.* komisjon, kohtuasjad T-458/10–T-467/10 ja T-471/10, EU:T:2014:249 (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus" või „kohtuotsus McBride jt").

3 — Nõukogu 26. juuni 1997. aasta otsus 97/413/EÜ ühenduse kalandussektori ümberkorraldamise eesmärkide ja üksikasjalike eeskirjade kohta kalavarude ja nende kasutamise püsiva tasakaalu saavutamiseks ajavahemikul 1. jaanuar 1997 kuni 31. detsember 2001 (EÜT 1997 L 175, lk 27).

4 — Täielikum ülevaade on toodud käesoleva ettepaneku punktides 33–44.

5 — Komisjoni 4. aprilli 2003. aasta otsus 2003/245/EÜ komisjonile saabunud taotluste kohta suurendada MAP IV eesmärke parandamaks 12-meetrise kogupikkusega laevade ohutust, navigatsiooni, hügieenitingimusi, toodete kvaliteeti ja töötingimusi (ELT 2003 L 90, lk 48). Selle otsuse artiklis 2 rahuldas komisjon 29 taotlust püügimahu suurendamiseks, mis tulenesid ainuüksi ohutuse alastest parendustest vastavalt otsuse 97/413 artikli 4 lõikele 2, ja jättis rahuldamata 80 muud sellist taotlust, sealhulgas need, millega seoses algatati seejärel kohtuasjad.

6 — Kohtuotsus Boyle jt *vs.* komisjon, T-218/03–T-240/03, EU:T:2006:159 (edaspidi „kohtuotsus Boyle jt").

7 — Kohtuotsus Flaherty jt *vs.* komisjon, C-373/06 P, C-379/06 P ja C-382/06 P, EU:C:2008:230 (edaspidi „kohtuotsus Flaherty jt").

3. Komisjon tegi 13. juulil 2010. aastal otsused, et täita vastavalt ELTL artiklile 266 oma kohustused ning viia ellu kohtuotsused Boyle jt ning Flaherty jt. Kuna vahepeal oli algse otsuse õiguslik alus lakanud olemast,[8] tehti 2010. aasta otsused *ad hoc* õiguslikul alusel. Need vaidlustati Üldkohtus kohtuasjas McBride jt, milles tehti käesolevas asjas vaidlustatud kohtuotsus.

4. Üldkohus on 2010. aasta otsused tühistanud. Seda tehes eristas ta ELTL artiklis 266 sätestatud komisjoni kohustust ning selle institutsiooni pädevust teha 2010. aasta otsused. Üldkohus otsustas, et komisjonil puudus vajalik pädevus. Seega oleks ta pidanud käesoleva kohtuasja vastustajate osas algsed taotlused rahuldamata jätma.

5. See Üldkohtu otsus tõstatab olulisi küsimusi, mis lähevad kaugemale kalandussektorist. Mis on ELTL artiklis 266 sätestatud liidu institutsiooni kohustused? Kas Euroopa Kohus peaks 2010. aasta otsuste õiguslikku alust hinnates kohaldama põhimõtteid, mis tulenevad Euroopa Söe- ja Teraseühendust (edaspidi „ESTÜ") käsitlevast kohtupraktikast, eelkõige kohtuasjadest SP jt[9] ning ArcelorMittal[10]? Kui vastus on eitav, siis kuidas tuleks läheneda küsimusele kohase õigusliku aluse kohta?

Õiguslik taust

Euroopa Liidu leping

6. ELL artikli 5 lõike 1 kohaselt reguleerib liidu pädevuse piire pädevuse andmise põhimõte. Selle põhimõtte kohaselt tegutseb liit aluslepingutes seatud eesmärkide saavutamiseks talle liikmesriikide poolt aluslepingutega antud pädevuse piires, nagu on sätestatud artikli 5 lõikes 2.

7. Samamoodi on ELL artikli 13 lõikes 2 sätestatud, et iga institutsioon tegutseb talle aluslepingutega antud volituste piires ning vastavalt nendes sätestatud korrale, tingimustele ja eesmärkidele.

Euroopa Liidu toimimise leping

8. ELTL artikli 263 kohaselt kontrollib Euroopa Liidu Kohus seadusandlike aktide ning institutsioonide, sealhulgas komisjoni õigusaktide seaduslikkust.

9. ELTL artikli 264 esimeses lõigus on ette nähtud, et kui hagi on põhjendatud, tunnistab Euroopa Liidu Kohus asjassepuutuva õigusakti tühiseks.

10. ELTL artiklis 266 on sätestatud, et institutsioon, kelle õigusakt on tunnistatud tühiseks, peab võtma vajalikke meetmeid Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks. See kohustus ei mõjuta liidu lepinguvälist vastutust heastada kõik oma institutsioonide või oma teenistujate poolt ülesannete täitmisel tekitatud kahjud.

8 — Vt käesoleva ettepaneku punktid 25 ja 26.

9 — Kohtuotsus SP jt *vs.* komisjon, T-27/03, T-46/03, T-58/03, T-79/03, T-80/03, T-97/03 ja T-98/03, EU:T:2007:317 (edaspidi „kohtuotsus SP jt").

10 — Kohtuotsus ArcelorMittal Luxembourg *vs.* komisjon ja komisjon *vs.* ArcelorMittal Luxembourg jt, C-201/09 P ja C-216/09 P, EU:C:2011:190 (edaspidi „kohtuotsus ArcelorMittal").

Ühise kalanduspoliitika ülevaade

11. Liidu vetes kalandust reguleeriv õigusrežiim on keerukas ja mahukas.[11] Alljärgnevalt on esitatud lühike ja mitteammendav kokkuvõte, mille ainsaks eesmärgiks on kirjeldada õiguslikku konteksti.

12. Nõukogu võttis 1970. aastal vastu õigusakti, millega loodi kalandustoodete ühine turukorraldus.[12] Ühine kalanduspoliitika (edaspidi „ÜKP") ise seati sisse 1983. aastal.[13] Seda on hiljem mitmel korral muudetud.

13. Kui Iirimaa esitas 14. detsembril 2001 algse taotluse, sisaldusid asjakohased sätted nõukogu määruses (EMÜ) nr 3760/92.[14] Selle määrusega püüti lahendada liikmesriikide laevastike püügivõimsuse ja olemasolevate kalapüügivõimaluste tõsist tasakaalustamatust.

14. Tollane ühenduse struktuuripoliitika kalandussektoris oli korraldatud nõukogu määruse (EMÜ) nr 4028/86[15] artiklis 2 määratletud mitmeaastaste arendusprogrammide (edaspidi „MAP") alusel. Neis määrati kindlaks kalalaevastiku suuruse vähendamise eesmärgid.[16] Komisjonile anti ÜKP raamistikus kalandussektori struktuurimuudatuste hõlbustamiseks volitused anda finantsabi meetmetele, mille hulka kuulusid kalalaevastiku restruktureerimine, uuendamine ja kaasajastamine.[17] Sellest poliitikast lähtudes võeti vastu otsus 97/413, millel põhinesid algsed taotlused.

15. Ent 1990. aastate lõpuks oli saanud selgeks, et reformeeritud ÜKP ei peatanud kalavarude vähenemist ühenduse vetes.[18] Komisjon otsustas, et MAP IV eesmärgid olid liiga tagasihoidlikud. Ta tegi ettepaneku, et otsust 97/413 (ning MAP IV) tuleb pikendada ühe aasta võrra kuni 31. detsembrini 2002 andmaks aega kaaluda kalalaevastikku käsitleva poliitika tulevikku. Samal ajal tegi komisjon ettepaneku kehtestada meetmed tagamaks, et MAP IV oleks pikendatud kohaldamisperioodil mõjusam. Üheks selliseks meetmeks oli ohutuse tonnaaži suurendamise võimaluse kõrvaldamine.[19]

16. See poliitikamuudatus rakendati nõukogu määrusega (EÜ) nr 2371/2002[20], millega tunnistati kehtetuks ja asendati määrus nr 101/76 ja määrus nr 3760/92. Praegust lähenemist reguleerivad määrus (EL) 2015/812[21] ning määrus (EL) nr 1380/2013[22].

11 — Vt House of Lordsi Euroopa asjade komitee 2007–08 istungjärgu 21. aruande eessõna: „The progress of the common fisheries policy", I köide (HL Paper 146-I).

12 — Nõukogu 19. jaanuari 1976. aasta määrus (EMÜ) nr 101/76 kalatööstuse ühise struktuuripoliitika kehtestamise kohta (EÜT 1976 L 20, lk 19).

13 — Nõukogu 25. jaanuari 1983. aasta määrus (EMÜ) nr 170/83, millega kehtestatakse ühenduse kalavarude kaitse- ja majandamissüsteem (EÜT 1983 L 24, lk 1).

14 — 20. detsembri 1992. aasta määrus, millega luuakse ühenduse kalanduse ja akvakultuurisüsteem (EÜT 1992 L 389, lk 1).

15 — 18. detsembri 1986. aasta määrus ühenduse kalandus- ja akvakultuurisektori struktuuride parandus- ja kohandusmeetmete kohta (EÜT 1986 L 376, lk 7).

16 — Nende meetmete piiratud edukuse kohta vt komisjoni pressiteade IP-96-444.

17 — Määruse nr 4028/86 artikli 1 lõike 1 punkt a.

18 — Vt nt „Report of the Group of independent experts to advise the European Commission on the fourth generation of multiannual guidance programmes", 28.3.1996, tuntud kui „Lasseni raport".

19 — Täielikuma ettekujutuse saamiseks vaata komisjoni ettepanek nõukogu otsuseks, millega muudetakse nõukogu otsust 97/413/EÜ ühenduse kalandussektori ümberkorraldamise eesmärkide ja üksikasjalike eeskirjade kohta kalavarude ja nende kasutamise püsiva tasakaalu saavutamiseks ajavahemikul 1. jaanuar 1997 kuni 31. detsember 2001, COM(2001) 0322 lõplik (EÜT 2001 C 270, lk 79). Otsuse 97/413 artikli 4 lõige 2 tunnistati kehtetuks nõukogu otsusega 2002/70/EÜ, vt käesoleva ettepaneku punkt 25.

20 — 20. detsembri 2002. aasta määrus ühisele kalanduspoliitikale vastava kalavarude kaitse ja säästva kasutamise kohta (EÜT 2002 L 358, lk 59; ELT eriväljaanne 04/05, lk 460).

21 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrus (EL) 2015/812 millega muudetakse nõukogu määrusi (EÜ) nr 850/98, (EÜ) nr 2187/2005, (EÜ) nr 1967/2006, (EÜ) nr 1098/2007, (EÜ) nr 254/2002, (EÜ) nr 2347/2002 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) nr 1379/2013 ja (EL) nr 1380/2013 seoses lossimiskohustusega ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1434/98 (ELT 2015 L 133, lk 1).

22 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1380/2013 ühise kalanduspoliitika kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1954/2003 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2371/2002 ja (EÜ) nr 639/2004 ning nõukogu otsus 2004/585/EÜ (ELT 2013 L 354, lk 22).

Nõukogu määrus (EMÜ) nr 3760/92

17. Määruse nr 3760/92 eesmärk oli seada sisse vee-elusressursside ja akvakultuuri kaitsmise ja säilitamise raamistik. [23]

18. I jaotis hõlmas vetele ja kalavarudele juurdepääsu eeskirju. II jaotis („Kalapüügitegevuse korraldamine ja seire") koosnes ühestainsast artiklist 11. Selles oli sätestatud: „Võttes arvesse I jaotist, sätestab nõukogu asutamislepingu artiklis 43 sätestatud korras ühenduse kalandussektori ümberkorraldamise mitmeaastased eesmärgid ja üksikasjalikud eeskirjad esimest korda hiljemalt 1. jaanuaril 1994, selleks et saavutada püsiv tasakaal kalavarude ja nende kasutamise vahel. Ümberkorraldamisel võetakse üksikjuhtumite kaupa arvesse võimalikke majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi ja kalastuspiirkondade eripära." III jaotises („Üldsätted") oli artikliga 17 ette nähtud kalanduse ja akvakultuuri korralduskomitee loomine ning artiklis 18 oli ette nähtud menetlus, mille kohaselt komisjon pidi esitama sellele komiteele kaalumiseks rakendusmeetmete eelnõud enne nende vastuvõtmist.

Määrus nr 2792/99

19. Nõukogu määrusega (EÜ) nr 2792/99 [24] seati sisse kalandussektori kõikide struktuurimeetmete raamistik. Selles nähti ette ÜKP alusel finantsabi Kalanduse Arendusrahastu (*Financial Instrument for Fisheries Guidance*; edaspidi „FIFG") [25] kujul. Artikkel 6 käsitles laevastiku uuendamist ja kalalaevade moderniseerimist. Vastavalt artikli 6 lõikele 2 võisid liikmesriigid MAPide raames taotleda püügimahueesmärkide suurendamist muu hulgas meetmete osas, millega parandatakse ohutust, tingimusel et nende meetmete võtmine ei suurenda asjaomaste varude püügimahtu.

20. Artikli 9 kohaselt võis FIFGi kaudu anda abi laevastiku uuendamiseks ja moderniseerimiseks ainult siis, kui on täidetud teatavad tingimused, sealhulgas artikli 6 lõikes 2 sätestatu.

Otsus 97/413

21. Nõukogu otsus 97/413 kehtestati selleks, et tagada muu hulgas ühenduse kalalaevastiku restruktureerimine ning kroonilise üleekspluateerimise tõttu tõsises ohus oleva majandussektori ellujäämine. Üksikasjalikud eeskirjad sätestati MAP IV-s ajavahemikuks 1. jaanuar 1997 – 31. detsember 2002. [26]

22. Artiklis 4 oli sätestatud:

„1. Iga liikmesriigi laevastiku osadeks jagamine toimub I lisas määratletud kalavarude ning kalapüügitehnikate alusel, võttes arvesse MAP III raames toimunud osadeks jaotamist ning erinevat olukorda liikmesriikides.

2. Liikmesriikidele suunatud mitmeaastastes arendusprogrammides on laevastiku püügimahu suurendamine, mis tuleneb üksnes ohutuse alastest parandustest, iga laeva puhul eraldi põhjendatud, kui see ei too kaasa asjaomaste laevade püügikoormuse suurenemist." [Mitteametlik tõlge.]

23 — Artikli 2 lõige 2; vt ka selle akti põhjendused 1–3.

24 — 17. detsembri 1999. aasta määrus, millega kehtestatakse kalandussektorile ühenduse struktuuriabi andmise üksikasjalikud eeskirjad ja kord (EÜT 1999 L 337, lk 10; ELT eriväljaanne 04/04).

25 — Vt määruse nr 2792/99 artiklid 1 ja 2.

26 — Vt otsuse 97/413 artikli 1 lõige 1 ja artikli 2 lõige 1.

23. Artikli 9 lõige 1 nõudis, et komisjon kehtestaks hiljemalt 30. novembriks 1997 vastavalt määrusele (EÜ) nr 3699/93 [27] üksikute liikmesriikide kalalaevastike MAPid perioodiks 1997–2001.

24. Vastavalt artiklile 10 kuulusid otsuse 97/413 rakendamisel kohaldamisele määruse nr 3760/92 artiklis 18 sätestatud menetlused. Kui määrus nr 3760/92 tunnistati kehtetuks ja asendati määrusega nr 2371/2002 [28], loobuti (olulises osas) korralduskomiteest, millega komisjon oli pidanud varasema akti kohaselt konsulteerima. [29]

Nõukogu otsus 2002/70/EÜ

25. Nõukogu otsus 2002/70 [30] võeti vastu, et võita aega laevastikupoliitika kaalumiseks. Sellega muudeti otsust 97/413 ning pikendati 31. detsembrini 2002 tähtaega, mille jooksul kõigi liikmesriikide püügikoormust tuli vähendada. [31] Oluline on siin see, et otsuse 97/413 artikli 4 lõige 2 tunnistati kehtetuks alates 1. jaanuarist 2002. [32]

26. Samuti muudeti otsuse 97/413 artiklit 9. Komisjon jäi vastutavaks selle otsuse eesmärkide ja üksikasjalike eeskirjade elluviimise eest, ent menetlused tuli läbi viia vastavalt määruse nr 2792/99 artiklile 4. [33]

Kohtupraktika

27. Kuna apellatsioonkaebuse väidetes ning menetlusosaliste seisukohtades viidatakse ulatuslikult kohtuotsustele SP jt ning ArcelorMittal, on kasulik neid otsuseid siin lühidalt meenutada.

28. Kohtuotsuses SP jt taotlesid kaebajad, et tühistataks komisjoni 17. detsembri 2002. aasta otsus pädevuse puudumise tõttu. Kõnealuse otsusega karistati ESTÜ asutamislepingu rikkumiste eest, mis leidsid aset enne selle lepingu kehtivuse lõppemist 23. juulil 2002. Selle põhjendustes viidati ainult ESTÜ artiklile 65. [34] Üldkohus eristas oma otsuses ühelt poolt sätteid, mis reguleerisid menetluslikke samme, mida pidi võtma enne komisjoni otsuse tegemist, ning ESTÜ asutamislepingu materiaalõiguslikke sätteid.

27 — 21. detsembri 1993. aasta määrus, millega kehtestatakse ühenduse poolt kalandus- ja akvakultuurisektori saaduste töötlemiseks ja turustamiseks antava struktuuriabi kriteeriumid ja kord (EÜT 1993 L 346, lk 1).

28 — Vt käesoleva ettepaneku punkt 16.

29 — Vt määruse nr 2371/2002 artiklid 34 ja 36. Selle tulemusel oli selleks ajaks, mil komisjon asus kohtuotsuseid Boyle jt ning Flaherty jt täitma, lihtsalt lakanud olemast osa olulisest menetluskorrast, mille alusel komisjon algseid taotlusi menetles.

30 — Nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta otsus 2002/70/EÜ, millega muudetakse otsust 97/413/EÜ ühenduse kalandussektori ümberkorraldamise eesmärkide ja üksikasjalike eeskirjade kohta kalavarude ja nende kasutamise püsiva tasakaalu saavutamiseks ajavahemikul 1. jaanuar 1997 kuni 31. detsember 2001 (EÜT 2002 L 31, lk 77) (edaspidi „otsus 2002/70”).

31 — Artikli 1 lõige 1.

32 — Artikli 1 lõige 3 ja artikkel 2. Arvestades otsuse 2002/70 vastuvõtmise kuupäeva (28. jaanuar 2002) oli kehtetuks tunnistamine veidi tagasiulatuv.

33 — Määrus nr 2792/99 ise jäi kehtima kuni 31. detsembrini 2006 (vt nõukogu 27. juuli 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1198/2006 Euroopa Kalandusfondi kohta artikkel 104 (ELT 2006 L 223, lk 1)). Ent määruse nr 2792/99 artikkel 4 tunnistati alates 1. jaanuarist 2003 kehtetuks nõukogu 20. detsembri 2002. aasta määrusega (EÜ) nr 2369/2002, millega muudetakse kalandussektorile ühenduse struktuuriabi andmise üksikasjalikke eeskirju ja korda kehtestavat määrust (EÜ) nr 2792/1999 (EÜT 2002 L 358, lk 49, ELT eriväljaanne 04/05, lk 450–457), artikli 1 lõikega 4.

34 — ESTÜ artikli 65 struktuur kuulutas ette selle samaväärset järglast, EMÜ asutamislepingu hästituntud sätet (EMÜ artikkel 85, käesoleval ajal ELTL artikkel 101). Nii keelas ESTÜ artikli 65 lõige 1 ettevõtjate kooskõlastatud tegevuse, mis kaldus takistama, piirama või moonutama normaalset konkurentsi ühisturu söe- ja terasesektoris. Artikli 65 lõike 4 kohaselt olid sellekohased kokkulepped algusest peale tühised ning artikli 65 lõike 5 kohaselt volitati komisjoni määrama karistusi ESTÜ asutamislepingu konkurentsieeskirjade rikkumiste eest.

29. Seoses seaduste ajalise kehtivusega tuletas Üldkohus meelde kohtupraktikat, mille kohaselt ühenduse materiaalõigusnorme tuleb õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtteid silmas pidades tõlgendada nii, et nad põhimõtteliselt ei käsitle enne nende jõustumist tekkinud olukordi, samas kui menetlusnormid on vahetult kohaldatavad.[35] Kõigepealt on vaja kindlaks teha, kas institutsioon on asutamisepingu või teisese õigusakti vastava normi alusel pädev õigusakti vastu võtma. Järgmise sammuna tuleb vastavalt õigusnormide ajalise kehtivuse põhimõtetele määratleda kohaldatavad materiaal- ja menetlusnormid. Nii peab õigusakti aluseks olev säte, mis annab ühenduse institutsioonile pädevuse õigusakti vastuvõtmiseks, olema jõus selle õigusakti vastuvõtmise hetkel. Teisalt võivad need põhimõtted viia selliste materiaalõigusnormide kohaldamisele, mis ei ole ühenduse institutsiooni õigusakti vastuvõtmise hetkel enam jõus. Komisjon oli järeldanud, et tal oli pädevus toimida ESTÜ artikli 65 lõikes 1 sisalduva materiaalõigusliku normi alusel. Seda tehes ta eksis, kuna ESTÜ artikli 65 lõigetes 4 ja 5 sisalduva õigusliku aluse kehtivus oli komisjoni otsuse tegemise ajaks lõppenud. Sellest tulenevalt tühistas Üldkohus selles kohtuasjas vaidlustatud otsuse.[36]

30. Kohtuotsus ArcelorMittal käsitles komisjoni otsust, mis oli tehtud ESTÜ artikli 65 lõigete 1 ja 5 alusel, ent pärast ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemist 23. juulil 2002. Vastavalt varasemale otsusele oli komisjon määranud trahvi 14 ettevõtjale hinnakartellis osalemise eest terasesektoris. Üldkohus jättis 11. märtsil 1999 selle otsuse peale esitatud kaebuse rahuldamata, ent vähendas määratud trahvi.[37] Euroopa Kohus tühistas 2. oktoobril 2003 Üldkohtu otsuse ja komisjoni otsuse ühe ettevõtja osas.[38] Seejärel otsustas komisjon algatada uue menetluse sama konkurentsivastase tegevuse suhtes, mis oli olnud varasema otsuse esemeks. Komisjon võttis 8. novembril 2006 vastu uue otsuse, mis vaidlustati kõigepealt edutult Üldkohtus[39] ning seejärel apellatsioonimenetluses kohtuasjas ArcelorMittal.

31. Euroopa Kohus leidis, et Üldkohus ei olnud oma otsuses õigusnormi rikkunud. Liidu seadusandja tahteks ei olnud see, et ESTÜ asutamislepingu konkurentsieeskirjade rikkumiste suhtes jäetaks pärast selle asutamislepingu kehtivuse lõppemist karistused määramata. Samuti tulenes asutamislepingute (ESTÜ, EÜ ja ELTL) järglusest, et vaba konkurentsi tagamiseks peab komisjonil olema võimalik karistada igasuguse tegevuse eest, mis vastab ESTÜ artikli 65 lõikes 1 sätestatud teokoosseisule, olenemata sellest, kas see leiab aset enne või pärast 23. juulit 2002. Seetõttu oleks asutamislepingute eesmärkide ja sidususega ning Euroopa Liidu õiguskorra järjepidevusega vastuolus, kui komisjonil ei oleks pädevust tagada selliste ESTÜ asutamislepingust tulenevate eeskirjade ühetaoline kohaldamine, mille mõju jätkub ka pärast selle asutamislepingu kehtivuse lõppemist.[40]

32. Seetõttu jättis Euroopa Kohus tühistamata Üldkohtu otsuse, leides, et komisjoni pädevus määrata 2006. aastal kõnealune trahv tulenes määruse nr 1/2003[41] artikli 23 lõikest 2 ning et menetlus pidi toimuma vastavalt sellele määrusele. Õigusakti õiguslikuks aluseks olev õigusnorm, mis annab liidu institutsioonile pädevuse asjaomase õigusakti vastuvõtmiseks, peab olema jõus õigusakti vastuvõtmise hetkel. Pealegi määruse nr 1/2003 kasutamine komisjoni poolt ei piiranud, vaid pigem laiendas menetluslikke tagatisi, mis olid vastavalt ESTÜ asutamislepingu õigusraamistikule ettevõtjatel, kelle suhtes viidi läbi konkurentsieeskirjade rikkumise menetlust.[42]

35 — Vt nt kohtuotsus Toshiba Corporation jt, C-17/10, EU:C:2012:72, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika. Selle kindlalt väljakujunenud põhimõtte äsjasema kasutamise näitena vt kohtuotsus komisjon *vs.* Moravia Gas Storage, C-596/13 P, EU:C:2015:203, punkt 33.

36 — SP jt, punktid 116–119 ja 123.

37 — Kohtuotsus ARBED *vs.* komisjon, T-137/94, EU:T:1999:46.

38 — Kohtuotsus ARBED *vs.* komisjon, C-176/99 P, EU:C:2003:524.

39 — Kohtuotsus ArcelorMittal Luxembourg jt *vs.* komisjon, T-405/06, EU:T:2009:90.

40 — Kohtuotsus ArcelorMittal, punktid 63–66.

41 — Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (ELT 2003 L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205–229).

42 — Kohtuotsus ArcelorMittal, punktid 74–76.

Käesoleva menetluse taust

Algne otsus

33. Iirimaa ametivõimud esitasid 14. detsembril 2001 otsuse 97/413 artikli 4 lõike 2 alusel komisjonile algse taotluse, taotledes oma laevastiku püügimahu suurendamist polüvalentse segmendi [43] ja pelaagilise segmendi [44] osas.

34. Komisjon võttis 4. aprillil 2003 vastu algse otsuse, viidates selle õigusliku alusena nii otsuse 97/413 artiklile 4 kui ka määruse nr 2792/99 artiklile 6. Algse otsuse artiklis 2 rahuldas komisjon 29 taotlust ohutuse tonnaaži suurendamiseks vastavalt otsuse 97/413 artikli 4 lõikele 2. Ent samas jättis ta 80 sellist taotlust rahuldamata, sealhulgas käesoleva apellatsioonimenetluse vastustajate omad.

Menetlused liidu kohtutes seoses algse otsusega

35. Mitu laevaomanikku esitasid 13. juunil 2003 Üldkohtusse tühistamishagi, vaidlustades algse otsuse kehtivuse. Üldkohus jättis 13. juunil 2006 vastuvõetamatuse tõttu rahuldamata neli hagi, mille olid esitanud vastavalt Thomas Flaherty, Ocean Trawlers, Larry Murphy ja O'Neill Fishing Co Ltd. Teiste hagejate laevade osas tühistas ta algse otsuse selle alusel, et komisjon oli algse otsuse tegemisel kohaldanud asjaomastes eeskirjades mittesisaldunud kriteeriume ning ületanud oma volitusi. [45]

36. Sellele järgnes nende laevade omanike ja komisjoni vaheline kirjavahetus, milles arutati, mis samme kavatseb komisjon võtta Üldkohtu poolt kohtuasjas Boyle jt tehtud otsuse täitmiseks. Sel ajavahemikul küsis komisjon samuti Iirimaa ametivõimudelt teavet asjaomaste laevade tehniliste omaduste kohta.

37. Thomas Flaherty, Larry Murphy ja Ocean Trawlers esitasid 5. septembril 2006 Üldkohtu otsuse peale apellatsioonkaebused. Euroopa Kohus rahuldas 17. aprillil 2008 kohtuotsusega Flaherty jt nende apellatsioonkaebused ja tühistas algse otsuse nende menetlusosaliste ja nende laevade osas.

38. Enamik laevaomanikest esitasid 3. aprillil 2008 hagi komisjoni vastu, nõudes algse otsuse tühistamise alusel kahju hüvitamist. [46] Üldkohus peatas selle kohtumenetluse kõigepealt 12. mail 2009 (kuni komisjon teatas Üldkohtule, et asendusotsused on tehtud), siis uuesti 14. juunil 2011 (kuni Üldkohtu otsuseni käesolevas asjas vaidlustatud kohtuasjas) ning seejärel veel kord 22. oktoobril 2014 (kuni käesoleva apellatsioonimenetluse lahendini).

43 — See segment hõlmab mitmeotstarbelisi laevu ning sellesse kuuluvad väikesed rannakalalaevad ning keskmise suurusega ja suured avamerelaevad, millega püütakse valge lihaga merekala, pelaagilist kala ja kahepoolmelisi molluskeid: vt Iirimaa Department of Communications, Marine ja Natural Resources'i dokument „2005 Annual Report of the Licensing Authority for Sea-fishing Boats (edaspidi „2005. aasta aruanne"), lk 7.

44 — See segment hõlmab laevu, mis püüavad peamiselt pelaagilisi liike (põhiliselt heeringas, makrell, stauriid ja põhjaputassuu): vt 2005. aasta aruanne, samuti lk 7.

45 — Kohtuotsus Boyle jt, punktid 100–134.

46 — Kohtuasi T-138/08 Cavankee Fishing jt. Ainult neli hagejat kohtuasjas Boyle jt (Edward Kelly, Adrian McClennaghan, Gerard Minihane ja O'Neill Fishing Co Ltd) ei osale selles kahju hüvitamise hagis.

Vaidlusalused otsused

39. Täitmaks oma kohustusi vastavalt ELTL artiklile 266 tegi komisjon 13. juulil 2010 mitu otsust. Nende otsustega jättis ta jälle rahuldamata Iirimaa poolt selle laevaomanike rühma nimel esitatud taotluse suurendada MAP IV eesmärke ajavahemikuks 1. jaanuarist 1997 kuni 31. detsembrini 2001.[47] Peter McBride'i puudutav otsus C(2010) 4758 on 2010. aasta otsuste iseloomulik näide ja ma kirjeldan kõnealust protsessi seoses selle konkreetse otsusega.

40. Lühidalt: komisjon palus kõigepealt Iirimaalt täiendavat tehnilist teavet (mida ta ilmselt ei saanud) laeva Peadar Elaine II ning väiksemate laevade kohta, mille see laev asendas. Seejärel avaldas komisjon teabe alusel, mille Iirimaa oli andnud valge lihaga kalade püügilaevastiku skeemi (Whitefish Fleet Renewal Scheme) alusel rahastatud uute laevade kohta, oma esialgse järelduse, et ei ole selge, kas tonnaaži suurenemine tuleneb ainuüksi ohutusega seotud parendustest. See esialgne järeldus edastati McBride'i advokaatidele, kes esitasid oma seisukohad.

41. Otsuses C(2010) tõi komisjon kõigepealt ära õigusliku tausta. Ta selgitas, et Euroopa Kohtu poolt algse otsuse tühistamist arvestades peab ta tegema uue otsuse seoses laevaga Peader Elaine II, lisades: „Kuna nõukogu otsuse 97/413/EÜ artikli 4 lõige 2 tunnistati kehtetuks nõukogu otsuse 2002/70 artikli 1 lõikega 3 ning seda ei asendatud vastava sättega, ei ole enam konkreetset õiguslikku alust käesoleva uue otsuse tegemiseks. Komisjon peab seetõttu tegema [*ad hoc*] otsuse, kohaldades taotluse laekumise ajal kehtinud materiaalõigusnorme". Seejärel kinnitas komisjon oma esialgset järeldust, märkides, et sellest tulenevalt oli ta „otsustanud mitte rahuldada taotlust suurendada [MAP IV] eesmärki Iirimaa laevastiku polüvalentse segmendi suhtes osas, mis puudutab laeva Peadar Elaine II".

Vaidlustatud kohtuotsuse kokkuvõte

42. Laevaomanikud esitasid 27. ja 28. septembril 2010 ELTL artikli 263 alusel Üldkohtusse hagid.[48] Nad palusid Üldkohtul tühistada 2010. aasta otsused ning kohustada komisjoni hüvitama kohtukulud.

43. Tühistamishagide põhjenduseks esitati kuus väidet: 1) komisjonil olid sõnaselged volitused teha algne otsus otsuse 97/413 artikli 4 lõike 2 alusel, selmet teha see *ad hoc* alusel; 2) oluliste menetlusnõuete rikkumine; 3) otsuse 97/413 artikli 4 lõike 2 väär tõlgendamine; 4) ilmne viga selle sätte kohaldamisel; 5) hea halduse põhimõtte rikkumine; ning 6) võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumine.

44. Üldkohus pidas piisavaks uurida ainult esimest väidet, milles tõstatati küsimus komisjoni pädevusest hinnata algset taotlust suurendada ohutuse tonnaaži ning teha 2010. aasta otsused. Üldkohus leidis, et asjaomasel ajal puudus kehtiv õiguslik alus nende otsuste tegemiseks ning et komisjonil puudus seega pädevus tegutseda. Vastavalt rahuldati hagi esimese väite alusel ning 2010. aasta otsused tühistati.

45. Komisjon esitas selle otsuse peale 25. juulil 2014 apellatsioonkaebuse. Nii tema kui vastustajad kaitsesid suuliselt oma seisukohti kohtuistungil 1. septembril 2015.

47 — Need 13. juuli 2010. aasta otsused on järgmised: C(2010) 4758, C(2010) 4748, C(2010) 4757, C(2010) 4751, C(2010) 4764, C(2010) 4750, C(2010) 4761, C(2010) 4767, C(2010) 4754, C(2010) 4753 ja C(2010) 4752 (edaspidi koos „vaidlusalused otsused"). Komisjon tegi ühe positiivse otsuse seoses laevaga, mis ei ole ühegi käesoleva apellatsiooniasja vastustaja omandis.

48 — Need laevaomanikud olid: Peter McBride (T-458/10), Hugh McBride (T-459/10), Mullglen Ltd (T-460/10), Cathal Boyle (T-461/10), Thomas Flaherty (T-462/10), Ocean Trawlers Ltd (T-463/10), Patrick Fitzpatrick (T-464/10), Eamon McHugh (T-465/10), Eugene Hannigan (T-466/10), Larry Murphy (T-467/10) ja Brendan Gill (T-471/10). Sel ajal esitasid hagid veel viis laevaomanikku: Joseph Doherty (T-468/10), Padraigh Conneely (T-469/10), Eileen Oglesby (T-470/10), Cavankee Fishing Co Ltd (T-472/10) ja Noel McGing (T-473/10). Ent Üldkohus kuulutas need hagid vastuvõetamatuteks. Vt käesoleva ettepaneku punktid 105 ja 106.

Komisjoni apellatsioonkaebus

46. Komisjon esitab kaks väidet. Esiteks väidab ta, et Üldkohus tõlgendas ja kohaldas valesti ELTL artiklit 266 koosmõjus ELTL artikliga 263. Komisjon väidab, et otsuse 97/413 artikli 4 lõiget 2 tuleks tõlgendada nii, et sellest tuleneb jätkuvalt tema pädevus teha algse taotluse suhtes sisuline otsus. Üldkohus rikkus õigusnormi järgmiselt: 1) ta ei kohaldanud kohtuotsuste SP jt ning ArcelorMittal aluseks olevaid põhimõtteid; ning 2) ta kohaldas valesti tõhususe põhimõtet, pädevuse andmise põhimõtet ning õiguskorra järjepidevuse, õigusnormide ajalise kohaldamise, õiguskindluse ja õiguspäraste ootuste põhimõtteid ning õigusnormide ajalist kehtivust reguleerivaid põhimõtteid.

47. Teiseks rikkus Üldkohus Euroopa Kohtu põhikirja artiklit 36 ning omaenda kodukorra artiklit 81. Ta ei põhjendanud nõuetekohaselt oma otsust, eriti seoses komisjoni argumendiga, mis põhineb kohtuotsustel SP jt ning ArcelorMittal, et oli võimalik kohaldada otsuse 97/413 artikli 4 lõike 2 materiaalõiguslikke norme, isegi kui see meede oli tunnistatud kehtetuks.

Esimene väide

Vaidlustatud kohtuotsuse asjakohaste punktide kokkuvõte

48. ELL artikli 5 kohaselt reguleerib liidu pädevuse piire pädevuse andmise põhimõte. ELL artikli 13 lõikes 2 on sätestatud, et liidu iga institutsioon tegutseb talle aluslepingutega antud volituste piires ning vastavalt nendes sätestatud korrale, tingimustele ja eesmärkidele. Institutsioonidel on ainult antud pädevus. Seetõttu viidatakse liidu õigusaktide põhjenduses õiguslikule alusele, millest lähtudes asjaomane institutsioon võib vastavas valdkonnas tegutseda. Seetõttu on kohase õigusliku aluse valikul konstitutsiooniline tähtsus.[49] Lisaks on see, kas vaidlustatud õigusakti andja omab pädevust, avaliku huvi küsimus, mille liidu kohus peab omal algatusel tõstatama, isegi kui ükski pooltest seda ei tõstata.[50]

49. Õiguskindluse põhimõte eeldab, et kõigi niisuguste aktide siduv iseloom, mille eesmärk on tekitada õiguslikke tagajärgi, peab tulenema mõnest liidu õigusnormist, mis näeb ette selle akti õigusliku vormi, ning asjaomases aktis tuleb sellele õigusnormile sõnaselgelt viidata akti õigusliku alusena. Sellest tuleneb, et see õiguslik alus peab olema kehtiv akti vastuvõtmise ajal.[51]

50. Kuna nii otsus 97/413 kui ka määrus nr 2792/99 olid tunnistatud kehtetuks enne 2010. aasta otsuste tegemist, ei saanud kohaldada kalandussektori korralduskomiteega konsulteerimise menetlust. Puudusid mis tahes sätted, sealhulgas üleminekukord, mis oleksid võimaldanud komisjonil algse taotluse uuesti läbi vaadata. Seetõttu puudus õiguslik alus ning komisjonil ei olnud volitusi neid otsuseid teha.[52]

51. Kuigi laevaomanikel oli õigus väites, et komisjonil puudus pädevus teha 2010. aasta otsused *ad hoc* alusel, eksisid nad väites, et kohane õiguslik alus oli olemas. Esiteks olid kohtuotsuste ArcelorMittal ja SP jt põhimõtted üldiselt kohaldatavad. Teiseks ei olnud sätted, mis kehtisid Iirimaa ametivõimude poolt algse taotluse esitamise ajal 14. detsembril 2001, kehtivad 2010. aasta otsuste tegemise ajal.

49 — Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 22–25.

50 — Vaidlustatud kohtuotsuse punktid punkt 28.

51 — Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 26 ja 27.

52 — Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 30–36.

Kolmandaks ei saa asjaolu, et komisjon tegutses algse otsuse tegemise ajal ebaseaduslikult, õigustada tema volituste jätkuvat ületamist 2010. aasta otsuste tegemisel. Neljandaks, arvestades algse taotlusega hõlmatud laevade hulka ning komisjoni hoolsuskohustust, ei või nimetatud institutsioonile ette heita seda, et ta ei suutnud teha otsust enne MAP IV kehtivusaja lõppemist 31. detsembril 2001.[53]

52. Sellega seoses ei olnud liidu seadusandja ette näinud üleminekukorda, mis oleks võimaldanud komisjonil läbi vaadata tonnaaži suurendamise taotlused, mis olid talle laekunud enne sellekohased volitused andnud sätete kehtivuse lõppemist või kehtetuks tunnistamist, ja nende taotluste suhtes otsused teha. Ehkki on tõsi, et sellise üleminekukorra puudumine võib kujutada endast üksikisikute jaoks mitterahuldavat olukorda, ei või sellest tulenevalt jätta kohaldamata asutamislepingus sõnaselgelt sätestatud pädevuse andmise põhimõtet. Vastasel korral ületaks Üldkohus talle asutamislepinguga antud volitusi.[54]

53. Lõpuks, kui Euroopa Kohus on institutsiooni akti tühistanud, siis ehkki ELTL artiklis 266 nõutakse sellelt institutsioonilt vajalike meetmete võtmist, ei ole see säte ise pädevuse allikaks. Käesoleval juhul pidi komisjon ELTL artikli 266 kohaselt võtma vajalikke meetmeid, et täita kohtuotsuseid Boyle jt ning Flaherty jt, kuid tal puudus pädevus seda teha. Sellises olukorras pidi komisjon taotlused rahuldamata jätma pädevuse puudumise tõttu. Samas ei oleks selline tulemus piiranud laevaomanike õigust esitada kahju hüvitamise hagi Euroopa Liidu vastu selle alusel, et puudus üleminekukord, mis oleks võimaldanud komisjonil teha otsuse Iirimaa ametivõimude algse taotluse suhtes.[55]

Komisjoni väite kokkuvõte

54. Komisjon kaebab, et vaidlustatud kohtuotsus tekitab raskusi liidu institutsioonide, laevaomanike ning liidu õiguskorra tõhususe seisukohast.

55. Komisjon esitab oma esimese väite toetuseks mitu argumenti: 1) ELTL artikkel 266 paneb kohustuse institutsioonile, kelle akt on tühistatud; 2) see kohustus tuleb tasakaalustada selliste teiste põhimõtetega nagu õiguskindlus; 3) ta kohaldas käesolevas asjas kohtuasjades SP jt ja ArcelorMittal sedastatud põhimõtteid; 4) see kohtupraktika põhineb liidu õiguse üldpõhimõtetel; 5) Üldkohus eksis õiguskindluse põhimõtet kohaldades ning ei nõustunud ekslikult sellega, et õiguslik alus võib olla implitsiitne; 6) ELTL artikkel 266 ei taasta õiguslikku alust; ning 7) ELTL artiklit 266 valesti tõlgendades kahjustas Üldkohus ELTL artiklis 263 õiguskaitsevahendina ette nähtud tühistamise tõhusust ega kohaldanud õigesti muid õiguspõhimõtteid.

Vastuse kokkuvõte

56. Vastustajad on nõus, et ELTL artikkel 266 kohustab komisjoni võtma meetmeid ning et seda kohustust võib olla vaja tasakaalustada selliste teiste liidu õiguse põhimõtetega nagu õiguskindlus. Ent neile põhimõtetele ei või tugineda kehtetuks tunnistatud õigusliku aluse taastamiseks. Üldkohtul oli õigus, kui ta märkis, et õigusakti õiguslik alus peab kehtima selle akti vastuvõtmise ajal ning üldiselt peetakse menetluseeskirju kohaldatavaks, kui need on jõustunud. Siin ei ole tegemist samasuguse olukorraga nagu kohtuasjades SP jt ning ArcelorMittal.

57. Muidugi tekitab komisjoni seisukoht kahtlusi algse otsuse kehtivuse suhtes. See heidab varju ka rahuldatud taotlustele. Õiguspärase ootuse põhimõte takistab komisjoni neid ohutuse tonnaaži suurendamise positiivseid otsuseid tühistamast.

53 — Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 37–42.

54 — Punkt 43.

55 — Punktid 44 ja 45.

58. Seetõttu nõuavad vastustajad, et see väide tuleb tagasi lükata. Üldkohtus olid nad väitnud, et otsuse 97/413 artikli 4 lõikes 2 on sätestatud komisjonile meetmete võtmiseks eraldi õiguslik alus ning see argument esitatakse käesolevas apellatsioonimenetluses teise võimalusena. Kui Euroopa Kohus peaks leidma, et komisjonil oli võimalik teha *ad hoc* otsused ilma võimaldamata otsuses 97/413 sätestatud menetluslikke tagatisi, siis tuleks veel ühe võimalusena saata tühistamishagid tagasi Üldkohtusse väidete 2–6 kaalumiseks, kuna neid väiteid ei ole esimeses kohtuastmes veel arutatud ning nendega seotud faktilisi asjaolusid tuvastatud.[56] Tehes *ad hoc* otsused, rikkus komisjon vastustajate õiguspärast ootust, et nende taotlusi kaalutakse asjaomaste materiaalõigusnormide alusel koos otsuses 97/413 sätestatud menetluslike tagatistega.

Hinnang: esimene väide

Sissejuhatavad märkused

59. Iirimaa ametivõimude poolt algsete taotluste esitamise ajal põhines komisjoni pädevus otsuse 97/413 artikli 4 lõikel 2 *ning* artiklil 9.[57]

60. Kui otsus 2002/70 oli 1. jaanuaril 2002 jõustunud, ei olnud komisjon enam pädev selliseid taotlusi menetlema. Ehkki MAP IV sisulist mõju pikendati kuni 31. detsembrini 2002 ning komisjoni kohustusi artikli 9 alusel ei muudetud,[58] olid sätted, mille alusel oleks võinud lubada *ohutuse tonnaaži suurendamist* (artikli 4 lõige 2), tunnistatud kehtetuks. Ei kehtestatud mingeid uusi eeskirju, mis oleksid andnud komisjonile pädevuse selliseid otsuseid teha, ning puudusid üleminekusätted, mis oleksid volitanud komisjoni tegelema juba menetluses olevate taotlustega.

61. Otsuse 97/413 artikli 4 lõike 2 kehtetuks tunnistamine ei mõjuta neid laevaomanikke, kelle kasuks tehti positiivsed otsused või kelle jaoks muutusid otsused lõplikuks.[59] Õigusliku aluse kehtetuks tunnistamine mõjutab ainult neid negatiivse otsuse saanud laevaomanikke, kes vaidlustasid algse otsuse tühistamismenetluses.

62. Õigusliku aluse võimaliku puudumise küsimust ei tõstatud kohtuasjades Boyle jt ega Flaherty jt. Siiski puudub vaidlus selle üle, et kui algne otsus ning 2010. aasta otsused tehti, siis puudusid sätted, mis oleksid andnud komisjonile sõnaselge õigusliku aluse teha otsus algsete taotluste suhtes.

ELTL artikkel 266

63. Kohtulikku kontrolli reguleerivate asutamislepingu sätete raamistikus näevad ELTL artiklid 264 ja 266 ette hagi rahuldamise tagajärjed. Üldkohus tunnistas kooskõlas ELTL artikliga 264 algse otsuse tühiseks *ab initio*, pannes sellega laevaomanikud ja komisjoni samasse olukorda, milles nad olid enne selle otsuse tegemist.

56 — Vt punktid 43 ja 44 eespool.

57 — Algse otsuse põhjendustes viidatakse selle õigusliku alusena määruse nr 2792/99 artikli 6 lõikele 2. Ent see säte sisaldas tingimusi, mis kuulusid kohaldamisele siis, kui liikmesriik taotleb rahalist toetust FIFG kohaselt artikli 9 lõike 1 alusel laevastiku uuendamiseks ja kalalaevade kaasajastamiseks. Algne taotlus hõlmas *eraldiseisvaid* taotlusi ohutuse tonnaaži suurendamiseks. Minu arusaamise kohaselt Iirimaa sisuliselt ühendas need kaks taotlust ja edastas komisjonile. Seda arvestades ei pea ma määruse nr 2792/99 artikli 6 lõiget 2 asjassepuutuvaks.

58 — Otsuse 97/413 artiklit 9 muudeti otsuse 2002/70 artikli 1 lõikega 5. Muudetud säte ei nõudnud komisjonilt nende eeskirjade rakendamist, mis käsitlesid ohutuse tonnaaži suurendamist lähtuvalt otsuse 97/413 artikli 4 lõikest 2. Vt punkt 26 eespool.

59 — Vt analoogia alusel kohtuotsus komisjon *vs.* AssiDomän Kraft Products jt, C-310/97 P, EU:C:1999:407, punkt 57.

64. Kohtuotsuste Boyle jt ning Flaherty jt täitmiseks pidi komisjon võtma arvesse mitte ainult kohtuotsuse resolutsiooni, vaid ka otsuse aluseks olnud põhjendusi, mis moodustavad selle olemusliku osa, kuivõrd need on vajalikud, et määrata kindlaks resolutsioonis otsustatu täpne tähendus. Põhjendused näitavad nimelt ühelt poolt ära selle, milline konkreetne säte tunnistati õigusvastaseks, ja teiselt poolt resolutsioonis tuvastatud õigusnormi rikkumise täpsed põhjused, mida asjaomane institutsioon peab arvestama tühistatud akti asendamisel. [60]

65. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 28 märkis Üldkohus õigesti, et ta peab pädevust puudutava küsimuse tõstatama omal algatusel, isegi kui kumbki pooltest ei ole temalt seda taotlenud. [61] Seejärel leidis Üldkohus, et ükski 1. jaanuaril 2003 kehtinud esmase või teisese õiguse säte ei volitanud komisjoni tegema otsust algse taotluse suhtes ega ka taotluste suhtes, mis esitati pärast kohtuotsuste Boyle jt ning Flaherty jt tegemist. [62] On selge, et Üldkohtul oli õigus järelduses, et otsuse 97/413 kehtivusaeg oli lõppenud ning üleminekumeetmed puudusid. Seetõttu ei olnud komisjonil tol ajal kalandust reguleerivate liidu õigusaktide kohaselt volitusi vaidlusaluseid otsuseid teha.

66. Seejärel kaalus Üldkohus laevaomanike seisukohtade hindamise raames, kas ELTL artikkel 266 ise volitab komisjoni otsust tegema. Ta leidis, et ELTL artikkel 266 ei ole sellisena komisjoni pädevuse allikaks. Igasugune muu tõlgendus oleks vastuolus ELL artikli 13 lõikes 2 sätestatud volituste andmise põhimõttega – kohustust tegutseda tuleb eristada pädevusest tegutseda ning need kaks mõistet ei ole vastuolus. Olen selle seisukohaga nõus. Samuti näib mulle, et Üldkohus järeldas vaikimisi, et ELL artikkel 266 ei taasta õigusliku alusena otsuse 97/413 artikli 4 lõiget 2.

67. Ent oma otsuse punkti 44 eelviimases ja viimases lauses märkis Üldkohus järgmist:

„Käesolevas asjas nõuti komisjonilt vastavalt ELTL artiklile 266 vajalike meetmete võtmist, et täita kohtuotsuseid Boyle jt ning Flaherty jt, ent ta ei omanud siiski pädevust seda teha. Sellises olukorras tuli komisjonil jätta taotlejate taotlused rahuldamata pädevuse puudumise tõttu."

68. See sõnastus on kahemõtteline ning ka teatavas osas ebatäpne.

69. Fraas „[…] ent ta ei omanud siiski pädevust seda teha" ei ole selge ega täpne. Seda võib tõlgendada nii, et selle kohaselt ei olnud komisjon pädev võtma mingeid vajalikke meetmeid, et täita oma kohustusi vastavalt ELTL artiklile 266. Selline seisukoht oleks kindlasti ekslik.

70. Fraas „nõutakse […] vajalike meetmete võtmist" ELTL artiklis 266 ei tähenda, et asjaomane institutsioon peab piirduma vaid selle kaalumisega, kas võtta kohtuotsuse täitmiseks vastu mingi akt. [63] See ei oleks kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga – ELTL artikli 266 kohaselt on asjaomasel institutsioonil kaalutlusõigus valida võimalike meetmete vahel ning kui akti tühistanud kohtuotsuse täitmine toob kaasa erilisi raskusi, võib asjaomane institutsioon täita selle kohustuse, kaaludes, kas tal on võimalik õiglaselt hüvitada asjaomastele isikutele tühistatud otsusega põhjustatud negatiivsed tagajärjed. [64] Ehkki õigusvastase akti tühistamise tõttu võtab asjaomane institutsioon tihti vastu uue akti, milles ei korrata Euroopa Kohtu poolt tuvastatud õigusvastasust, ei ole see ainus võimalik kohtuotsuse täitmise viis.

60 — Kohtuotsus Asteris jt *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad 97, 193, 99 ja 215/86, EU:C:1988:199, punkt 27.

61 — Kohtuotsus Salzgitter *vs.* komisjon, C-210/98, EU:C:2000:397, punkt 56.

62 — Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 30–37.

63 — Lisaks on ELTL artiklit 266 tõlgendatud laialt. Nii hõlmab see kohustust lõpetada rikkumine mõistliku aja jooksul: vt kohtuotsus Euroopa Parlament *vs.* nõukogu, C-21/94, EU:C:1995:220, punkt 33. See võib nõuda tühiseks loetud akti kõrvaldamist. See võib nõuda asjaomaselt institutsioonilt hoidumist identse meetme võtmisest; vt kohtuotsus Interporc *vs.* komisjon, C-41/00 P, EU:C:2003:125, punkt 29.

64 — Kohtuotsus KöneckeFleischwarenfabrik *vs.* komisjon, 76/79, EU:C:1980:68, punktid 13–15; vt lisaks kohtuotsus Euroopa Parlament *vs.* Meskens, C-412/92 P, EU:C:1994:308, punkt 28. Üldkohus on järginud seda lähenemist oma kohtuotsuses komisjon *vs.* Moschonaki, T-476/11 P, EU:T:2013:557, punkt 39.

71. Mulle näib, et Üldkohus eksis ka sedastuses „tuli komisjonil jätta taotlejate taotlused rahuldamata". Esiteks oli komisjon kohustatud algse taotluse hindamisel kohtuotsuste Boyle jt ning Flaherty jt valguses kasutama oma kaalutlusõigust. Teiseks, kuna algsed taotlused olid esitanud laevaomanike nimel Iirimaa ametivõimud, siis on formaalselt ebaõige kirjeldada seda taotlust kui „taotlejate taotlust".

72. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 45 märkis Üldkohus lisaks, et laevaomanikel oli õigus esitada kahju hüvitamise hagi Euroopa Liidu vastu, kuna üleminekumeetmete olemasolu korral oleks komisjonil olnud võimalik otsus teha. Mulle tundub see ELTL artiklist 266 tulenevate komisjoni kohustuste tuvastamisel asjakohatu.

73. Tuleb lisada, et kahju hüvitamise hagi ei oleks probleemitu. Hageja (siin laevaomanikud) peab tõendama: 1) õigusvastase käitumise; 2) kahju; ja 3) põhjusliku seose.[65] Ehkki üleminekusätete puudumine võib kujutada endast ebaseaduslikku käitumist, ei ole see tingimata ainus alus, millel kahju hüvitamise hagi võib põhineda. Lisaks oleks ikkagi vajalik tõendada, et selline käitumine põhjustas kahju.[66]

74. Ent vaidlustatud kohtuotsuse punkti 44 näib olevat võimalik lugeda viisil, mis on kooskõlas ELTL artikliga 266. Eelviimase lause fraasi „[…] ent ei omanud siiski pädevust seda teha" võib mõista ka nii, et see tähendab, et komisjon *ei olnud volitatud vaidlusaluseid otsuseid tegema*. Minu meelest kajastab see tõenäoliselt Üldkohtu mõtet ning on õiguslikult korrektne seisukoht.

75. Kas Üldkohtu otsuse punkti 44 mitmetimõistetavus kujutab endast õigusnormi rikkumist, mille alusel tuleks see otsus tühistada?

76. Minu arvates see nii ei ole.

77. Üldkohus ei välistanud võimalust, et komisjon võib võtta kohtuotsuste Boyle jt ning Flaherty jt täitmiseks muid meetmeid peale uute otsuste tegemise. Samuti ei ole komisjon oma apellatsioonkaebuses väitnud, et Üldkohtu otsust tuleks tõlgendada selliselt. Seetõttu ma ei leia, et vaidlustatud kohtuotsus oleks vastuolus ELTL artikliga 263, kuna ta toob kaasa lünga võimalike parandusmeetmete vahel.

78. Lõpuks, isegi kui punkti 44 viimane lause on õiguslikult ekslik, tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et kui Üldkohtu otsusest ilmneb liidu õiguse rikkumine, kuid resolutsioon on muude õiguslike asjaoludega põhjendatud, siis tuleb apellatsioonkaebus jätta rahuldamata.[67] Mulle näib, et käesolevas asjas kehtib analoogia alusel sama põhimõte.

79. Kuna 1) Üldkohtu põhjenduskäiku vaidlustatud kohtuotsuse punktis 44 on võimalik tõlgendada asutamislepinguga kooskõlalisel viisil ning 2) kohtuotsus ise on õiguslikult hästi põhjendatud selle alusel, et 2010. aasta otsuseid tehes ületas komisjon oma volitusi, siis ma leian, et Üldkohus ei eksinud ELTL artikli 266 tõlgendamisel õigusnormi vastu.

65 — Kohtujurist Jacobsi ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Jégo-Quéré, C-263/02, EU:C:2003:410, punkt 44. Kahju hüvitamise hagi võimaldab pöörduda kohtusse, kuid ei kuulu kohtuliku kontrolli süsteemi ning asjaolu, et see ei pruugi olla edukas, ei tähenda, et asjaomasele üksikisikule ei oleks võimaldatud tõhusat kohtulikku kaitset. Vt nt kohtuotsus ReynoldsTobacco jt *vs.* komisjon, C-131/03 P, EU:C:2006:541, punktid 82–84.

66 — Kahju hüvitamise hagi kohtuasjas T-138/08 CavankeeFishing jt *vs.* komisjon põhineb algse otsuse artiklil 2. Hagejad väidavad, et Üldkohus on kohtuotsuses Boyle jt tuvastanud õigusnormi rikkumise. Nad väidavad, et on kandnud kahju, 1) kuna nad on olnud kohustatud ostma ohutuse tonnaaži turult, et asendada tonnaaž, mida komisjon ei võimaldanud; ja 2) osad hagejad kaotasid kalapüügipäevi merel. Hagejad väidavad, et komisjoni keeldumise ja nende poolt kantud kahju vahel on otsene põhjuslik seos.

67 — Kohtuotsus Salzgitter *vs.* komisjon, C-210/98, EU:C:2000:397, punkt 58; vt ka kohtuotsus ThyssenKrupp Nirosta *vs.* komisjon, C-352/09 P, EU:C:2011:191, punkt 136.

ELTL artiklis 266 sätestatud kohustused ja õiguse üldpõhimõtted

80. Komisjon väidab, et ta oli pädev tegema 2010. aasta otsused, kuna tal olid selleks piisavad volitused. Kuivõrd ei otsus 97/413 ega määruse nr 2792/99 artikkel 6 ei kehtinud 13. juulil 2010, mil need otsused tehti, ei olnud tal võimalik kalanduse korralduskomiteega konsulteerida. Üldkohus eksis tasakaalu leidmisel ühelt poolt kohustuse vahel tegutseda ELTL artikli 266 kohaselt ning teiselt poolt liidu õiguse üldpõhimõtete, eriti õiguskindluse põhimõtte vahel.

81. Komisjon väidab, et kohtuotsustest SP jt ning ArcelorMittal tuleneb, et minevikuolukordade suhtes kohaldatakse mineviku materiaalõigusnorme, samas kui menetlusreegleid kohaldatakse ainult siis, kui nad on kehtivad. Komisjonil oli seega õigus kasutada *ad hoc* menetlust ning ei olnud nõutav 2010. aasta otsuste kaalumine kalanduse korralduskomitee poolt. Vastustajad sellise lähenemisega ei nõustu.

82. Ma ei ole nõus komisjoni seisukohaga.

83. Minu meelest toob kohtuotsus SP jt esile komisjoni lähenemise probleemid.

84. Selles asjas järgnes ESTÜ asutamislepingu tähtaja lõppemisele sujuv üleminek EÜ asutamislepingu konkurentsieeskirjadele (ning seejärel ELTL omadele). See toimus automaatselt õigusnormide ajalise kehtivuse põhimõtte kohaselt.[68] Seevastu käesolevas asjas lihtsalt lõpetati pärast ÜKP olulist suunamuutust MAP IV kord määrusega nr 2371/2002.[69] Seetõttu puudusid võrdväärsed materiaalõigusnormid, mis oleksid asendanud otsuse 97/413 artikli 4 lõike 2, mis võimaldanuks komisjonil anda loa ohutuse tonnaaži suurendamiseks.

85. Kohtuotsuses SP jt järgis Üldkohus väljakujunenud kohtupraktikat, milles tehakse vahet materiaalõigusnormide (mida tavaliselt ei saa õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtetest tulenevalt kohaldada tagasiulatuvalt) ning menetlusnormide (mis on vahetult kohaldatavad) vahel.[70] Ent ta rõhutas ka, mis on oluline, et liidu institutsioonil peavad kõigepealt olema vajalikud *volitused*, et ta võiks üldse tegutseda. Ta märkis, et „[s]elles osas tuleb rõhutada, et õigusakti aluseks olev säte, mis annab ühenduse institutsioonile pädevuse vaadeldava õigusakti vastuvõtmiseks, peab olema jõus õigusakti vastu võtmise hetkel […]. Õigusnormide ajalise kehtivuse põhimõtted võivad seevastu ette näha selliste materiaalõigusnormide kohaldamise, mis ei ole ühenduse institutsiooni õigusakti vastuvõtmise hetkel enam jõus”.[71]

86. Esimese sammuna tuleb seega otsustada, kas liidu institutsioon on pädev tegutsema ning kui see on nii, siis millise konkreetse liidu õiguse sätte alusel. Ainult seejärel on võimalik täpselt kindlaks määrata materiaal- ja menetlusnormid, mis reguleerivad selle institutsiooni tegutsemist. Ent kui ajal, mil liidu institutsioon soovib teatavat otsust teha, puudub kehtiv õiguslik alus, siis ei ole võimalik tugineda õigusnormide ajalise kehtivuse põhimõtetele kohaldamaks materiaalõigusnorme, mis olid varem reguleerinud varasemaid akte.[72] Selline on klassikaline lähenemine.

87. Kui seda analüüsi siin kohaldada, siis kui otsuse 97/413 artikli 4 lõige 2 oleks jäänud kehtima *või* asendatud analoogse sättega (või oleks kehtestatud üleminekukord, mis oleks andnud jätkuva volituse lahendada menetluses olevaid taotlusi), oleks komisjon olnud endiselt pädev tegema otsuse algse taotluse suhtes ning seejärel, pärast algse otsuse tühistamist kohtuotsustega Boyle jt ning Flaherty jt,

68 — Kohtuotsus SP jt, punkt 109.

69 — Vt käesoleva ettepaneku punkt 16.

70 — Kohtuotsus SP jt, punkt 116.

71 — Kohtuotsus SP jt, punkt 118.

72 — Kohtuotsus SP jt, punktid 117 ja 119.

tegema nende kohtuotsuste täitmiseks 2010. aasta otsused. Ent komisjoni pädevus lubada ohutusega seotud tonnaaži suurendada lõppes koos otsuse 97/413 artikli 4 lõike 2 kehtetuks tunnistamisega. Minu arvates ei saa kehtetuks tunnistatud sätet uuesti ellu äratada. Samuti ei saa sellest kaudselt tuleneda kehtivat õiguslikku alust *ad hoc* tegutsemisele.

88. Samamoodi on mul raske mõista komisjoni tõlgendust kohtuotsusest ArcelorMittal.

89. Selles kohtuasjas jäi konkurentsivastane tegevus, mis oli karistatav ESTÜ asutamislepingu kohaselt, selle lepingu kehtivuse lõppemisel endiselt karistatavaks vastavalt EÜ asutamislepingule (ning hiljem muidugi vastavalt ELTL-le). Komisjon oli seega jätkuvalt pädev konkurentsivastast tegevust karistama. Pärast seda, kui komisjoni algne ESTÜ asutamislepingul põhinenud otsus ühe ettevõtja suhtes tühistati, algatas komisjon uue menetluse kohaldatavaks muutunud EÜ asutamislepingu eeskirjade alusel (määrus nr 1/2003)[73] ning määras uue trahvi. Ettevõtja vaidlustas selle uue otsuse Üldkohtus ning apellatsiooniastmes Euroopa Kohtus. Euroopa Kohus jättis apellatsioonkaebuse rahuldamata.

90. Oma otsuses nõustus Euroopa Kohus, et õiguskindluse põhimõtet arvestades on eriti oluline, et asjaomased ettevõtjad oleks teadlikud oma õigustest ja kohustustest ning õiguslikust alusest, millest lähtuvalt komisjon võib neile karistusi määrata.[74] Sellest lähtudes jätkas Euroopa Kohus, et kuivõrd komisjonil oli endiselt pädevus tegutseda, võis ja pidi ta kohaldama olemasolevaid menetlusi EÜ asutamislepingus (mis pakkusid asjaomastele ettevõtjatele ulatuslikemaid menetluslikke tagatisi). Konkreetsemalt tulenes tegutsemise (uue trahvi määranud uue otsuse tegemine) õiguslik alus määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikest 2.[75] Seega oli komisjon pädev tegutsema ning uus otsus, milles viidati sellele kehtivale õiguslikule alusele, oli seaduslik, ehkki selles kohaldati seejärel mineviku aktidele mineviku materiaalõigusnorme ning kehtivaid menetlusnorme.

91. Seevastu käesolevas asjas ei olnud komisjonil pärast 31. detsembrit 2001 jätkuvat pädevust teha soovitud otsust. Puudus määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikega 2 võrdväärne säte, mis volitanuks komisjoni tegutsema ja mis oleks võimaldanud tal kohaldada mineviku materiaalõigusnorme otsuse 97/413 artikli 4 lõikes 2 koos kehtivate menetlusnormidega, et teha otsus menetluses olevate taotluste suhtes. (Samuti ei ole siin küsimus laevaomanike suhtes sanktsioonide kohaldamises. Küsimus on lihtsalt selles, kas neile võimaldatakse või mitte suurendatud ohutuse tonnaaži, mida nad taotlesid.)

92. Seetõttu ma ei nõustu sellega, et kohtuotsust ArcelorMittal tuleks tõlgendada nii, et see nüansseerib väljakujunenud kohtupraktikat ja võimaldab taastada õigusliku aluse, mille tähtaeg on lõppenud, kohaldades õiguse üldpõhimõtteid olukorras, kus materiaalõigusnormid reguleerivad mineviku akte. Minu arvates ei ole kõnealune kohtupraktika muutunud. Õigusakti õiguslikuks aluseks olev õigusnorm, mis annab liidu institutsioonile pädevuse asjaomase õigusakti vastuvõtmiseks, peab olema jõus õigusakti vastuvõtmise hetkel.[76] Kehtetuks tunnistatud säte on kehtetu. Sellest ei saa enam tuleneda õiguslikku alust tegutsemiseks.[77] Samuti ei või kehtiva õigusliku aluse puudumisel improviseerida *ad hoc* õiguslikku alust, et võimaldada materiaalõigusliku normi kohaldamist mineviku aktile.

73 — Vt 41. joonealune märkus.

74 — Kohtuotsus ArcelorMittal, punktid 68–72.

75 — Kohtuotsus ArcelorMittal, punkt 74.

76 — Kohtuotsus ArcelorMittal, punkt 75.

77 — Vt minu ettepanek liidetud kohtuasjades Zuckerfabrik Jülich, C-113/10, C-147/10 ja C-234/10, EU:C:2011:701, punkt 64. Euroopa Kohus seda küsimust oma otsuses ei käsitlenud. Komisjon on hiljuti esitanud ettepaneku, milles selgitatakse, et vastavalt ELTL artiklile 266, kui õiguslikuks aluseks olnud akt on tunnistatud tühiseks, siis ei ole tal enam volitusi võtta vastu Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalikku parandavat õigusakti: ettepanek: nõukogu määrus, millega kehtestatakse suhkrusektori toodangumaksud turustusaastateks 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, turustusaastate 2001/2002 ja 2004/2005 suhtes kehtestatava lisamaksu arvutamiseks vajalik koefitsient ning suhkrutootjate poolt suhkrupeedimüüjatele maksude maksimumsumma ja nende maksude vahe tõttu turustusaastate 2002/2003, 2003/2004 ja 2005/2006 eest makstav summa /* COM/2013/0527 final, lk 3, p 3.

93. Kui Iirimaa esitas 14. detsembril 2001 algse taotluse, oli otsus 97/413 täielikult kehtiv. Mulle näib, et tegelikult koosnes selles otsuses komisjoni tegutsemise õiguslik alus *kahest* sättest. Artikli 4 lõige 2 oli materiaalõiguslik säte, mis käsitles ohutuse tonnaaži suurendamist. Ent artikli 9 lõige 1 oli see säte, mis volitas komisjoni viima ellu selle otsuse eesmärgid ja üksikasjalikud eeskirjad. Seetõttu oli vaja nende kahe sätte kombinatsiooni, et tekiks volitus teha otsus algse taotluse suhtes. Kui üks või teine neist sätetest oli tunnistatud kehtetuks, siis kadus komisjonil konkreetne pädevus teha vajalik otsus.

94. Lisan, et kohustus viidata õigusakti õiguslikule alusele on seotud põhjendamiskohustusega.[78] Ehkki õigusliku aluse võib ka tuletada, kui see on tuvastatav asjaomase meetme muudest osadest, on sõnaselge viide vajalik, kui selle puudumisel ei või asjaosalised ning Euroopa Kohus olla kindlad, mis on täpne õiguslik alus.[79] Võtan siin näiteks otsuse C(2010) 4758, mis puudutas Peter McBride'i.[80] Selles otsuses on sõnaselgelt märgitud, et „nõukogu otsuse 97/413 artikli 4 lõige 2 on tunnistatud kehtetuks nõukogu otsuse 2002/70 artikli 1 lõikega 3 ning seda ei asendatud vastava sättega[;] enam ei ole käesolevale uuele otsusele eraldi õiguslikku alust". Kuivõrd puudub mis tahes viide esmase või teisese õiguse sätetele, mis annaksid komisjonile vajaliku pädevuse, näib mulle võimatu lugeda sellesse teksti (või selle kaaslastesse) sisse vaikimisi eeldatud õiguslikku alust.

95. Seetõttu leian, et Üldkohus otsustas õigesti, et komisjonil ei olnud vajalikku pädevust teha 2010. aasta otsuseid.

96. Kui komisjon ei olnud pärast otsuse 97/413 artikli 4 lõike 2 kehtetuks tunnistamist enam pädev tegutsema, mida ta pidi siis pärast kohtuotsuseid Boyle jt ning Flaherty jt tegema, et täita oma kohustusi vastavalt ELTL artiklile 266?

97. Ehkki Euroopa Kohtul ei ole õigust määrata kindlaks suunda, võib ta pakkuda juhatust. Järgmisi märkusi tehes olen teadlik, et ilmselt on hõlpsam olla tark tagantjärele, kui näha oma teed selgelt siis, kui tuleb rinda pista ilmselt keerulise probleemiga.

98. Komisjonil endal puudub ÜKP kohaselt seadusandlik pädevus, ent tal on õigus esitada ettepanekuid liidu seadusandjale.[81] Lisaks on ELTL artikli 290 lõikes 1 sätestatud, et komisjonile võib anda delegeeritud õiguse võtta vastu rakenduseeskirju. Teoreetiliselt näib seega võimalik, et komisjon teeb liidu seadusandjale ettepaneku kehtestada puuduvad üleminekusätted, mis volitaksid teda lahendama 31. detsembril 2001 (st hetkel, mil see MAP IV element kehtetuks tunnistati) menetluses olnud taotlused ohutuse tonnaaži suurendamiseks. Ent tuleb meeles pidada, et algse taotluse esitamise ajal kehtinud režiim on juba ammu asendatud poliitikaga, mis omistab suurema tähtsuse kalavarude kaitsele.[82] Panemaks taotlejad tõeliselt tagasi olukorda, milles nad oleksid olnud, kui oleks kehtestatud üleminekumeetmed, peaks komisjon seega lähenema algsetele taotlustele 2001. aastal kehtinud ÜKP vaatenurgast ning mitte praegusest ÜKP-st, tegema vastavad otsused ning seejärel hindama, kas lubatud ohutuse tonnaaži suurendamisi on seetõttu vaja tasakaalustada muu(de) meetme(te)ga, et mitte kahjustada ÜKP praegusi eesmärke. See oleks keerukas intellektuaalne ja praktiline ülesanne.

99. Otsuse 97/413 artikli 10 ning määruse nr 3760/92 artiklite 17 ja 18 koosmõjus antud menetluslikud tagatised on samuti tunnistatud kehtetuks. Komisjonil oleks seega ühtlasi vaja kaaluda, millises ulatuses pakuvad praegused sätted, mis käsitlevad liikmesriikide järelevalvet komisjoni ÜKP rakendusmeetmete suhtes, võrdväärset või tõhusamat kaitset.[83]

78 — Kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu, C-370/07, EU:C:2009:590, punktid 38, 39 ja 46.

79 — Kohtuotsused komisjon *vs.* nõukogu, C-370/07, EU:C:2009:590, punkt 56, ning nõukogu *vs.* komisjon, C-409/13, EU:C:2015:217, punkt 79.

80 — Vt käesoleva ettepaneku punkt 39.

81 — Vastavalt ELTL artikli 43 lõikele 1.

82 — Käesoleva ettepaneku punktid 13–16.

83 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT 2011 L 55, lk 13).

100. Nagu ma olen juba märkinud [84], ei kahjustaks selline asjade käik neid, kes said kasu ohutuse tonnaaži suurendamisest, ega mõjutaks kuidagi nende olukorda, kelle suhtes tehti negatiivsed otsused, mida nad ei vaidlustanud Üldkohtu menetluses ning mis on seega nüüdseks muutunud lõplikeks.

101. Eeltoodud põhjustel ma leian, et apellatsioonkaebuse esimene väide tuleb tagasi lükata.

Teine väide

102. Komisjon väidab, et Üldkohtu põhjenduskäik on puudulik. Esiteks moonutas ta komisjoni positsiooni kaitseks esitatud argumente. Komisjon teadvustas, et ta ei saanud kasutada otsuse 97/413 artikli 4 lõikes 2 ette nähtud menetlusi, ent ta selgitas, et olles säilitanud õiguse kohaldada seda sätet materiaalõiguslikult, kasutas ta seetõttu *ad hoc* menetlust. Vaidlustatud kohtuotsusest jääb mulje, et komisjon oli lihtsalt otsustanud kasutada kehtivuse kaotanud õiguslikku alust, püüdmata oma seisukohta õiguslikult põhjendada. Teiseks kaebab komisjon, et Üldkohus ei käsitlenud vastuvõetavuse küsimust, mis tõusetus kohtuasjas T-471/10: Gill.

103. Kohtuotsuse põhjendamise kohustus tuleneb Euroopa Kohtu põhikirja artiklist 36, mis sama põhikirja artikli 53 esimese lõigu ja Üldkohtu kodukorra artikli 81 kohaselt on kohaldatav Üldkohtu suhtes. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab Üldkohtu kohtuotsuse põhjendus näitama selgelt ja üheselt Üldkohtu arutluskäiku, et huvitatud isikud saaksid teada vastuvõetud otsuse põhjenduse ja Euroopa Kohus saaks teostada kohtulikku järelevalvet. [85]

104. Esiteks näib mulle, et komisjon sisuliselt kordab argumente, mis ta esitas seoses esimese väitega. Teiseks, ehkki on tõsi, et komisjoni seisukohti käsitletakse vaidlustatud kohtuotsuses lühidalt, on selle kohtuotsuse põhjendused selged ja ühemõttelised. Üldkohus järeldas, et ükski esmase või teisese õiguse säte ei volitanud komisjoni tegema otsust algse taotluse suhtes, seega puudus tal pädevus ning tal ei olnud õiguslikku alust teha 2010. aasta otsuseid. Üldkohtu põhjenduskäik on esitatud piisava üksikasjalikkusega, et komisjonil oleks võimalik esitada oma apellatsioonkaebus ning Euroopa Kohtul teha selle alusel otsus.

105. Niivõrd kui asi puudutab kohtuotsust T-471/10: Gill, on selle taustaks see, et 16 laevaomanikku soovisid algatada Üldkohtus tühistamismenetlused. [86] Tekkis küsimus, kas neist kuue hagiavalduse puhul oli kinni peetud hagi esitamise tähtajast vastavalt ELTL artiklile 263. [87] Üldkohus jättis 1. aprilli 2011. aasta määrustega viis neist kuuest hagist menetlusse võtmata kui tähtaja ületanud ja seega ilmselt vastuvõetamatud. [88]

106. Nende kaebuste esitamise tähtaeg hakkas kulgema 17. juulil 2010. aastal ning saabus 27. septembri 2010. aasta kesköö. Advokaatidel ilmnesid raskused, kui nad püüdsid 27. septembri 2010. aasta öösel saata hagiavaldusi faksiga Üldkohtu kantseleisse. Kui advokaadid püüdsid faksida hagiavaldust kohtuasjas T-471/10 kell 23.53 ning uuesti 23.57 Luksemburgi aja järgi, siis alguses faks ei vastanud. Seetõttu leidis Üldkohus, et võttes arvesse keskmist saatmisaega, siis isegi kui kantselei faksiaparaat oleks töötanud tõrgeteta, oleks ikkagi jõudnud ainult esimese kuuest hagiavaldusest (kohtuasi T-471/10: Gill) ära saata kesköösks, mil lõppes kõikide hagide esitamise tähtaeg. Minu arvates on sellega piisavalt määratletud alused, millest lähtudes Üldkohus nõustus, et B. Gilli hagi oli esitatud tähtaegselt ning oli seega vastuvõetav.

84 — Käesoleva ettepaneku punkt 61.

85 — Kohtuotsus Mindo *vs.* komisjon, C-652/11 P, EU:C:2013:229, punkt 29.

86 — Vt käesoleva ettepaneku punkt 42 ja 48. joonealune märkus.

87 — Asjakohased kohtuasjad olid: T-468/10, T-469/10, T-470/10, T-471/10,T-472/10 ja T-473/10.

88 — Määrus kohtuasjas Doherty *vs.* komisjon, T-468/10, EU:T:2011:133, punktid 13–17.

107. Seetõttu leian, et Üldkohus esitas piisavad põhjendused oma otsusele ning et teine väide ei ole samuti põhjendatud.

Kohtukulud

108. Kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, otsustab Euroopa Kohus kodukorra artiklite 138 ja 184 kohaselt kohtukulude jaotamise. Artikli 138 lõike 1 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Ma leian, et apellatsioonkaebus tuleb jätta rahuldamata, ning vastustajad on nõudnud kohtukulude väljamõistmist. Seetõttu tuleb vastustajate kohtukulud välja mõista Euroopa Komisjonilt.

Ettepanek

109. Sellest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

— jätta apellatsioonkaebus rahuldamata;

— mõista Euroopa Komisjonilt välja vastustajate kohtukulud.